מסורת הש"ס

מוסף רש"י

וסימניך מת נולד ויבם כו'. כדפי' אלמא מדתני רבי חייא בכולן אני קורא בהן ואפילו בחדא מהן שלא היה בעולם אלמא תנא דמתני' תני פלוגתא דהא רבי חייא אמתני' קאי: **לרבי ליה הני כללי.** דר' חייא הלכך לא מוקמי מתני' בפלוגתא אלא בגולד ולבסוף ייבם לדברי הכל: **אמו אנוסה אביו בחדא משכחה לה.** להכי לא נקט בה במתני' שלי אתה קורא בה האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה מתיבמת שיהו ב' אחיות נופלות להמיבם ואחת זו אסורה לזה משום אמו וכן זו על זה ומותרת לשני אלא חדא משכחת לה או האסורה לזה מותרת לזה או אחותה כשהיא יבמתה: **אי יעקב שני אחיות אנס.** וילדה לו האחת לוי והאחת יהודה ונשא ראובן אנוסת אביו אמו של לוי ושמעון נשא אנוסת אביו אמו של יהודה: **אחותה כשהיא יבמתה.** נופלת ליבום לפני לוי ויהודה בניה משכחת לה: **האסורה לזה מותרת לזה לא משכחת לה.** לפי שמתיהן אסורות על שניהם אמו של לוי אסורה לו משום אמו ואחותה משום אחות האם וכן ליהודה ושתיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום: **ואי שני נכריות אנס.** וילדו לו ב' בנים ונשאום ב' בנים מאשה אחרת ונפלו לפני בניהם האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אבל לאו אחיות הינהו ועיקר מילתיה דרבי חייא משום ייבום שני אחיות נקט: ה"ג **רב אשי אמר לעולם ליה לר' הני כללי ובפלוגתא קא מיירי.** כלומר לא תימא דלא תני אמו אנוסת אביו משום דלא משכחת [נה] הני כללי דלרבי ל"ל הני כללי ולא תימא להכי שנקיט דלא מיירי בפלוגתא דבפלוגתא ודאי קמיירי ומאי אין לו מוח דקאמר ליה? ה"ק ליה כי': **דאסר באנוסת אביו.** ולא משכחת לה שתפול אם לפני בנה ליבום מאחיו ומאביו[1]: **דאי עבר ונסיב.** את אנוסת אביו ונפלה לייבום לפני בנה ולימתי: **כלא דאי נמי משכחה.** שלא עבר זה המת בנישואיה: **אנס כלהו.** ועבר על דת: **ואע"פ.** דמהדר ליה רבי לוי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו: **בדקה לוי במתני'.** הגיהה והוסיפה לאמו אנוסת אביו במשנתו: **היה אמו נשואה אביו ונשאה לאחיו מאביו ומה.** לא תפסי קדושין בה שהרי אשה אב בכרת ואמרינן לקמן (כ:) אין קדושין תופסין במייבי כריתות דברי הכל הלכך כשמת רשע זה לא נפלה זו לייבום לפני בנה דלאו אשה את הואי ואינה פוטרת צרתה: היתה

לעולם ליה לרבי הני כללי ובפלוגתא קמיירי. ופ"ת לית ליה שפוטרת צרתה כגון דאמר לה ה"ז גיטך ע"מ שלא תנשאי לפלוני דפליגי בהמגרש (גיטין דף פב.) ר"א ורבנן דלר"א הוי גט ואסורה לפלוני ואם נשאת לאחיו ומת פוטרת צרתה ואע"ג דאסורה לכל אדם אפי' לרבי אלעזר מדרבנן עד שיומת המגרש או הפלוני דחיישינן שמא תנשא לו לאחר שתתאלמן או תתגרש מזה ונמצאו בניה ממזרים כדחיישינן בהמגרש (שם דף פד.) ע"מ שלא תבעלי לפלוני שמא תבעל לו אחר שתתאלמן או אחר שתתגרש ובעודה תחתיו ליכא למיחש יותר מאבא ואביך מ"מ לוי דקתני נמי דלי כדאמרינן לקמן קשה דליתני נמי להך ולמאן דנפקא ליה מאחות אשה ניחא דלא דמי הך לאחות אשה דע"מ שלא תנשאי שריא ליה בזנות וע"מ שלא תבעלי יכולה היא להתקדש לו ולא דמיא לאחות אשה ובע"מ שלא תנשאי ולא תבעלי נמי אי אשיב שיור כמו בחוץ מפלוני א"כ שריא ליה כי נשאת לאחיו קודם ואפי' אי לא אשיב שיור מ"מ לא דמי לאחות אשה דהתם בשעת נפילה הוי אחות אשתו אבל הכא בשעת נפילה אינה אשת איש עד שתבעל לו ואפי' מתקנה אשת איש כיון שמטעם אשת איש אסורה ליבעל לו מ"מ לא דמי כיון שאם תבעל ליבם שנאסרה עליו הויא אשת איש ולא היתה אשת אחיו מעולם הלכך לא פטרה צרתה ומיהו למאן דנפקא ליה מולקחה כל היכא דאיכא תרי ליקוחין קשה וי"ל אע"ג דלוי תני דלי ובפלוגתא קמיירי לא קמיירי אלא בפלוגתא דס"ל לתנא דמתני' כוותיה תדע דלא תני לוי חייבי לאוין אע"ג דלר"ע לאו בני חליצה וייבום הינהו ומאן דמוסיף לעיל אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה כר"ש אע"ג דשמא תנא דמתני' לא סבר לה כר"ש היינו משום דבכולן אני קורא בהן משמע ליה דקאי אכולהו אבל אי מודו רבנן לר"א בקידושין דמספקא ליה לאחיי מדקאמר בריש המגרש (שם דף פב: ושם) דאם איתא לר' אבא קשיא ליתני אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שבא לאוכן וקדשה חוץ משמעון ובא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון [ונפלה לפני לוי אחיו] ולרב נרא נמי משכחת לה כגון שקדשה לאוכן חוץ משני אחיו וי"ל דלא קרינא לגביה אשת המת דכבר נאסרה [עליו לפני קדושי אחיו] משום אשת [אח] ולא חשיב ערוה במקום מצוה ומיהו אי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע בהמגרש (שם דף פב: ושם) ליתני הכא אשת ב' מתים כגון שבא לאוכן וקדשה חוץ משמעון ולוי אחיו

ובא שמעון וקדשה סתם ומת כו' אי בענין שנאמר ר' יוחנן בפ' האומר (קדושין דף ס.) דאפילו הן ק' תופסין ומשכחת בהן נמי נרא ומיהו בפ"ג (לקמן לא: ושם ד"ה מדרבנן) ובפ"ב (לקמן יח. ושם) משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן ושם אפרש וכירושלמי בריש המגרש פריך לה מתיב ר' חייא בשם רבי פנחס ליתני ע"ז נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו (ג) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יצחק תמן התורה אסרה עליו ומשנשאה המת אין לה היתר להתייבם כשיומת מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלא בתורה שאסרה עליו אבל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאם ילקה יתירנה ליבם קודם שיומת אחיו שנשאה ולהכי לא תני להו דלא דמו להו לפי שביד המגרש להתירה[1]: **דקתני** שש עריות חמורות מאלו בו'. ותימה דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפשר למיתנייה בריש"א וי"ל דקשיא ליה לרבי דה"ל למיתני בריש"א ט"ז וכסיפא לא הוה ליה למיתני אלא ה' ואע"ג דאחי כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי בפלוגתא לא קא מיירי ודאי לא קא מיירי: **לרבי** יהודה נמי משכחת לה דאי עבר ונסיב. תימה דבלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה (ד) שקידש ולא בעל דאפילו אביי דאמר בפרק בתרא דקידושין (דף עח.) גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אבל הכא לא יגלה כתיב וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יבעול ואפילו יהא מותר לקדשה תשיב דאי מטעם שאסור לבוא עליה וא"ת אפילו ע"י דאי היכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נג.) דאמר אין קדושין תופסין במייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כברייתא דהתם אלא כמתני' דפליג עלה ועוד דעל כרחך מתני' דהכא לא סבר הא כרבי יהודה דהא קתני בפ"ב (לקמן דף כ.) איסור מצוה ואיסור קדושה מועלת ולא מתיימא ואי אין קדושין תופסין במייבי לאוין אלילה נמי לא היבעי ות"ת במייבי לאוין דשאר מגלן דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מצוה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל ואר"י דע"כ מתני'

הגהות הב"ח

(א) נמ' מת נולד ויבם כו' כל"ל ותיבת אלא נמחק: (ב) שם מותרת לזה לא משכחת לה ואי ר': (ג) תוס' ד"ה לעולם וכו' אסרה עליו ברם הכא הוא: (ד) ד"ה לר' יהודה וכו' משכחת לה כגון שקידש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) נמ' באחותא דיבמתא קמיירי באחותא דאיסורא לא קמיירי כל"ל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com